

режисера Джеймса Камерона. По суті для 22 авторів книги (здебільшого – молодих науковців) фільм “Термінатор” є зручним матеріалом для експозиції та експлікації основних проблем філософії – принаймні, у тій формі, в якій їх розуміють у більшості північноамериканських університетів.

Так, у розділі “Життя після людства та штучний інтелект” автори зосереджуються на питаннях відносин людини та машини, принагідно зауважуючи, що за сьогоденних умов, вкрай близьких до часу подій першого фільму саги, розрізнення людини та машини виявляється позбавленим колишньої декартівської прозорості. Розділ “Жінки та революціонери” розглядає проблеми фемінізму, моралі та соціальної критики. Онтологічні аспекти співвідношення минулого та майбутнього на тлі критики гегелівської філософії історії вивчаються у розділі “Змінити те, що вже відбулося”. Четвертий розділ – “Етика термінації” – слугує авторам книги розлогим полігоном для адресування питань морально-правового статусу особи, статусу зародка, моральної відповідальності особи та проблематичності легітимності теорії суспільного договору. Останній, п’ятий розділ є, мабуть, “найтехнічнішим” з усіх частин книги, оскільки тут автори займаються експлікацією основних питань аналітичної філософії, використовуючи ідеї Рассела, Кріпке, Струсона та Вітгенштайна для аналізу сценарних текстів “Термінатора”.

Можна сказати, експеримент з візуалізації філософської проблематики, який виконали автори книги “Термінатор і філософія” для дидактичних цілей, є цілком успішним. Зрозуміло, що з таким самим успіхом як “заготовка” для експлікації основних філософських проблем згодився б і майже будь-який інший голлівудівський блокбастер – від згаданого вже “Згадати все” і “Дня Незалежності” до філософськи витонченішої “Матриці”. З іншого боку, тим самим цілям могла б прислужитися і безсмертна “Аліса” Льюїса Керолла – звичайно, з істотною поправкою на брак наочності та цілком наочну значно вищу складність для інтерпретації. Треба лише пам’ятати про вихідний принцип, якого авторам книги вдалося дотриматись у більшості матеріалів: не ілюструвати “Термінатор” за допомогою філософії, а ілюструвати філософію за допомогою “Термінатора”. Філософи ж, своєю чергою, не повинні забувати про те, що вихідним пунктом їхніх розмірковувань є людське життя, а не сама філософія. Адже, за словами Сари Коннор, “якщо машина, термінатор, здатний навчитися цінувати людське життя, можливо, ми теж зможемо”.

Віктор Петрушенко

Національний університет “Львівська політехніка”

СИНТЕЗ ХУДОЖНЬОГО БАЧЕННЯ СВІТУ ТА НАПРУГИ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ

(Круглий стіл, присвячений 100-річчю з дня смерті Л.Толстого)

© Віктор Петрушенко, 2011

20 листопада 2010 року, саме у день смерті Льва Толстого на ст. Астапово, відбувся Круглий стіл, присвячений цій даті. Тема Круглого столу така: “Достоевський і Толстой: філософські пошуки та обрії” (до 100-річчя з дня смерті Льва Толстого). Така тема була зумовлена тим, що на 2010 рік припала дата чергового міжуніверситетського Круглого столу, на якому вивчався філософський контакт творчості Ф.М. Достоевського. Співорганізаторами конференції стали Львівська філософська спілка “Cogito”, кафедра філософії Національного університету “Львівська політехніка”, Прикарпатський інститут ім. М.С. Грушевського МАУП; проходила вона у приміщенні “Львівської політехніки”.

У Програмі конференції значилось 45 тем виступів, поділених на чотири тематичні блоки; це давало можливість у режимі вільного обговорення заслухати всіх, хто бажав виступити. Загалом на Круглому столі прозвучало 17 виступів, окрім того, 8 осіб взяли участь у дискусіях. Тематика Круглого столу була достатньо широкою: починаючи від обговорень особистостей Ф.М. Достоев-

ського і Л.М. Толстого та подій їхнього життя і закінчуючи розглядом відлунь та рецепцій творчості видатних письменників і мислителів у філософії та світовій літературі. Зокрема, йшлося про те, як в їхній творчості переломилися впливові ідеї світової філософії, ситуації тогочасного соціального життя, літературні теми та дискусії, а також і про те, як вплинули ідеї цих постатей на світову культуру, філософію, загальні уявлення про людину та її життєві завдання (А. Дахній, С. Качмар, В. Петрушенко, С. Повторева, С. Симоненко). Аналізували і суперечливості письменників як особистостей, прояви їхніх суто людських якостей в їх творчості та соціальних позиціях і публічних вчинках (Є. Бразуль-Брушковский, В. Возняк, В. Лимонченко, М. Одарченко). На Круглому столі відбулись презентації монографічних досліджень С. Повторєвої (Львів, Львівська політехніка) “Структурний підхід – структуралізм – постструктуралізм (еволюція методології та її поширення у гуманітарних студіях). – (Львів, 2010)” та О. Бистрової (Дрогобич, Державний педагогічний університет імені Івана Франка) “Поетикальна парадигма романної прози Ф. Достоевського в аспекті теоретичних ідей Д. Чижевського” (Тернопіль – Дрогобич, 2010).

На завершення Круглого столу було прийнято рішення про підготовку до видання збірки наукових праць за матеріалами трьох круглих столів, що стосувались філософського контексту творчості Ф.М. Достоевського. Прозвучала також пропозиція від дрогобицької секції Львівської філософської спілки “Cogito” провести у квітні 2011 року читацьку конференцію за книгою В. Петрушенка “Иов, или о человеческом самостоянии: исследования, эссе, размышления. – Львов: Новый свет – 2000, 2008”.